

**ŠIAULIŲ LOPŠELIO-DARŽELIO „GLUOSNIS“
ALKOHOLIO, TABAKO IR KITŲ PSICHIKĄ VEIKIANČIŲ MEDŽIAGŲ VARTOJIMO
PREVENCIJOS TVARKOS APRAŠAS**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencijos tvarkos aprašo (toliau – Tvarkos aprašas) paskirtis – užtikrinti bendrosios (pirminės) prevencinės veiklos veiksmingumą.

2. Tvarkos aprašas grindžiamas bendradarbiavimu tarp įstaigos, šeimos ir įvairių specialistų, o vykdomas remiantis pagrindiniais bendrosios (pirminės) prevencijos principais.

3. Tvarkos aprašo turinys, atsižvelgiant į ugdymo patirties ypatumus ir atitinkamos prevencinės veiklos poreikį, pritaikytas ikimokykliniame, priešmokykliniame ugdyme.

4. Tvarkos aprašas parengtas įgyvendinant Nacionalinės narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos 2004–2008 metų programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2004 m. balandžio 8 d. nutarimu Nr. IX-2110, 31.3 punktą ir Nacionalinės narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos 2004–2008 metų programos įgyvendinimo 2005 metų priemonių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. kovo 7 d. nutarimu Nr. 250, 1.4 priemonę.

5. Tvarkos aprašas skiriamas kenksmingų ir psichiką veikiančių medžiagų – buitinių cheminių medžiagų, vaistų, alkoholio, tabako, narkotikų ir kitų psichiką veikiančių medžiagų – vartojimo bendrajai (pirminei) prevencijai vykdyti.

**II SKYRIUS
TIKSLAS IR UŽDAVINIAI**

6. Tvarkos aprašo tikslas – ugdyti asmenį, motyvuotą sveikai gyventi, nevertoti alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų. Apsaugoti vaikus nuo atsitiktinių apsinuodijimų vaistais ir kitais cheminiais preparatais.

7. Tvarkos aprašo uždaviniai:

7.1. siekti, kad ugdytiniai suprastų neigiamą alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo poveikį žmogaus sveikatai ir visuomenei;

7.2. skatinti sveiko, turiningo gyvenimo nuostatų ir įgūdžių ugdymąsi;

7.3. ugdyti kritinį mąstymą, atsakomybę už savo veiksmus ir elgesį;

7.4. teikti šviečiamąją informaciją ugdytinių tėvams.

**III SKYRIUS
STRUKTŪRA IR TURINYS**

8. Tvarkos aprašo struktūra ir turinys remiasi bendrojo ugdymo turinio formavimo koncentrais:

8.1. turinys sudaromas atsižvelgiant į ikimokyklinio ugdymo uždavinius;

8.2. tematika daugiausia apima tas pačias temas, pateikiama vis išsamesnė informaciją apie alkoholį, tabaką ir kitas psichiką veikiančias medžiagas aukštesnėse ugdymo pakopose;

8.3. siekiant užsibrėžtų kiekvienam koncentrai uždavinių, pateikiamos reikalingos

ugdytiniams įgyti žinios, gebėjimai ir vertybinės nuostatos.

9. Tvarkos aprašo turinys konkretizuojamas atsižvelgiant į Lopšelio-darželio ir bendruomenės poreikius. Apie konkrečių temų parinkimą ikimokyklinėje grupėje sprendžia auklėtojas, socialinis pedagogas ar kitas specialistas atsižvelgdamas į vaikų amžių, patirtį, individualius ar grupės poreikius, ugdomosios veiklos pobūdį.

IV SKYRIUS ĮGYVENDINIMAS IR PRIEDAI

10. Tvarkos aprašas integruojamas į ikimokyklinio ugdymo grupių veiklas, bendrąsias programas, organizuojamus renginius:

10.1. ikimokyklinėse grupėse ne mažiau kaip 4 val. per metus;

11. Tvarkos aprašo įgyvendinimą koordinuoja Lopšelio-darželio direktoriaus pavaduotojas ugdymui:

11.1. ikimokyklinių grupių pedagogai veiklos plane pažymi apie atitinkamos temos pateikimą ugdytiniams.

12. Tvarkos aprašui įgyvendinti naudojama 14 punkte nurodyta bei kita Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos rekomenduota literatūra ir vaizdinės priemonės.

13. Ugdytinių pasiekimai, žinios, gebėjimai, įgūdžiai ir vertybinės nuostatos ugdymo turinio koncentrams pateikiami šios Programos 1 priede.

14. Rekomenduojama literatūra ir interneto svetainės pateikiami 2 priede.

VAIKŲ PASIEKIMAI, ŽINIOS, GEBĖJIMAI, ĮGŪDŽIAI IR VERTYBINĖS NUOSTATOS

IKIMOKYKLINIS UGDYMAS

UŽDAVINIAI:

1. Padėti vaikams suprasti, kaip augti sveikam ir saugiam, išvengti pavojingų medžiagų ir rizikingo elgesio.
2. Ugdyti gebėjimus suprasti savo sveikatos būklę, atsargiai elgtis su vaistais, buitinėmis cheminėmis medžiagomis, vengti rizikos, susijusios su rūkymu ir alkoholinių gėrimų vartojimu.
3. Skatinti nuostatas: saugoti ir stiprinti sveikatą, laikytis saugos butyje, vengti kenksmingų medžiagų ir rizikingo elgesio.

Tema	Pasiekimai	Žinios	Gebėjimai/įgūdžiai	Vertybines nuostatos/požiūris
Vaistai	<ul style="list-style-type: none"> * Žino, kad vaistai vartojami tik sergant. * Supranta, kodėl negalima imti jokių vaistų be tėvų ar gydytojų nurodymų. * Žino galimus pavojus dėl neatsargaus vaistų vartojimo. 	<p>Sveikata ir sveikatos stiprinimo būdai (fizinis aktyvumas, vitaminai ir t.t.)</p> <p>Netinkamo vaistų vartojimo pasekmės.</p>	<p>Ugdomi gebėjimai suprasti savo būseną, savijautą ir kreiptis pagalbos į suaugusiuosius, kai jaučiasi blogai.</p>	<p>Ugdoma nuostata sveikai gyventi ir elgtis atsakingai su vaistais. Formuojamas atsakingas požiūris į sveikatą.</p>
Buitinės cheminės medžiagos	<ul style="list-style-type: none"> * Žino, kad butyje naudojamas medžiagas galima naudoti tik pagal paskirtį ir laikantis saugos nurodymų. * Supranta, kokį pavojų gali kelti netinkamai naudojamos buitinės cheminės medžiagos ir geba elgtis atsargiai. * Geba laikytis elementarių higienos įpročių. 	<p>Kai kurios butyje naudojamos medžiagos (valikliai, skalbimo milteliai, dažai, klėjai ir kt.), jų paskirtis. Kuo jos gali būti pavojingos, jei naudojamos netinkamai.</p>	<p>Ugdomi gebėjimai naudoti buitines chemines medžiagas tik pagal paskirtį ir prižiūrint suaugusiesiems, taip pat pastebėti netinkamoje vietoje laikomas buitinės chemijos priemonės ir pranešti suaugusiesiems apie tai.</p>	<p>Ugdomos savisaugos ir švaros laikymosi nuostatos.</p>

Tema	Pasiekimai	Žinios	Gebėjimai/įgūdžiai	Vertybinės nuostatos/požiūris
Tabakas	<ul style="list-style-type: none"> * Žino, kokios yra neigiamos rūkymo pasekmės. * Žino, kokius įpročius reikėtų ugdytis norint augti sveikam ir stipriam. * Supranta, kodėl vaikams draudžiama rūkyti. 	<p>Sveika gyvensena ir žalingi įpročiai.</p> <p>Rūkymas – žalingas įprotis.</p> <p>Kodėl žmonės rūko?</p> <p>Rūkymo poveikis vaikų sveikatai.</p>	<p>Mokoma(si) skirti sveikos gyvensenos ir žalingus įpročius.</p> <p>Skatinamas gebėjimas vengti pasyvaus rūkymo pavojaus.</p>	<p>Ugdoma nuostata vengti ir netoleruoti rūkymo, nesekti blogu kitų pavyzdžiu.</p>
Alkoholiniai gėrimai	<ul style="list-style-type: none"> * Žino, kad alkoholiniai gėrimai labai kenkia suaugusiųjų ir ypač vaikų sveikatai. * Supranta, kodėl vaikams draudžiama vartoti alkoholinius gėrimus. * Paaškina, ko negalima daryti išgėrusiam žmogui (pvz., vairuoti automobilio, dirbti, plaukioti ir t.t.) ir kodėl. * Numato, kokius įpročius reikėtų ugdytis norint augti sveikam ir stipriam. 	<p>Alkoholinių gėrimų poveikis suaugusiajam ir vaikui.</p> <p>Išgėrusio žmogaus elgesys (pvz., agresyvumas, savo poelgių nekontroliavimas...)</p> <p>Šventės, tradicijos, papročiai nevartojančios alkoholio.</p>	<p>Formuojami sveikos gyvensenos įgūdžiai.</p> <p>Ugdomas gebėjimas vengti bendrauti su išgėrusiais asmenimis ir atsispirti smalsumui ar kitų siūlymams paragauti alkoholinių gėrimų.</p>	<p>Formuojamas neigiamas požiūris į alkoholinių gėrimų vartojimą; rūpinimasis savo sveikata.</p>

Rekomenduojama Literatūra

1. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos, specialiosios pedagogikos ir psichologijos centro metodinės rekomendacijos „Psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos mokymo programa mokinių tėvams“, Vilnius 2009;
2. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos, Lietuvos suaugusiųjų švietimo ir informavimo centro, Metodinės rekomendacijos, Mokytojo knyga „Alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencijos programai įgyvendinti: Vilnius 2006;
3. www.vaikolabui.lt;
4. www.ikimokyklinis.lt.